Nr. 17. Czwartek 22. Stycznia 1852. Rok gazecie 41.

GAZETA LWOWSKA.

Wychodzi z Dodatkiem codziennie, prócz świąt i niedzieli. Prenumerata kwartalna miejscowym 4 zlr. 15 kr., odbierającym pocztą 4 zlr. 40 kr., insercyę opłacają od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k.

Prenumerata na Gazetę Lwowską w ciągu kwartału miesięczna:

Bez opłaty pocztowej . . . . 1 złr. 25 kr.
Z opłatą przesyłki pocztą . . . 1 złr. 40 kr.

Kantor przyjmując odtąd prenumeratę na Gazetę Lwowską z Dziennikiem Urzędowym i Dodatkami. na każdy miesiąc kwartału zosobna, uprasza Abonujących wymienić w liście wyraźnie życzenie za który miesiąc policzoną ma być przedpłata nadesłana, inaczej uważać będzie przedpłatę **w pierwszéj połowie** miesiąca otrzymaną, za **miesiąc bieżący: w drugiej połowie** zaś **na miesiąc następujący** policzy.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów. 21. stycznia. Dnia 21. stycznia 1852 wyszedł w c. k. galicyjskiéj drukarni rządowéj i został rozdany XIII. zeszyt z r. 1850 dziennika rządowego ustaw krajowych dla kraju koronnego Galicyi.

Lwów, 10. stycznia. O rozpisane ogłoszeniem z d. 24. listopada r. z. l. 4223 dla konkurencyi stypendium w kwocie rocznej 200 złr. dla nieszlachty z fundacyi Głowińskiego podało prośby 152 kompetentów.

Ze względu na tę wielką liczbę konkurentów, między którymi wielu przez odznaczające się studya i ubóstwo jest godnych uwzględnienia; gdy zresztą tymczasem rozpisano konkurs na niedawno z fundacyi Głowińskiego nowo utworzone 24 stypendya po 200 i 150 złr., tudzież na stypendya równej kategoryi nowo powstałe przez zmianę niektórych stypendyów byłych konwiktorów, przeto widział się Jego Excellencya pan Namiestnik spowodowanym przystąpić już teraz częściowo do obsadzenia tych obydwóch ostatnich stypendyów. — Z zachowaniem decydujących warunków odznaczającego się postępu w studyach, nienagannej obyczajności i ubóstwa, tudzież z wszelkiem uwzględnieniem różnych w kraju znajdujących się zakładów naukowych, nakoniec stósownie do zasady posuwania z niższej kategoryi stypendyów na wyższe, nadał Jego Excellencya pan Namiestnik następujące stypendya:

Słuchacze praw w lwowskim uniwersytecie Antoni *Schiffner*, Modest *Piasecki* i Franciszek Fuss, tudzież uczeń ósmej klasy w gymnazyum Stanisławowskiem Karol *Mogilnicki*, którzy już pobierali stypendya, otrzymali wyższe stypendyum w kwocie 200 złr. m. k.

Nowo nadano:

a) Stypendyum w kwocie 200 złr. z fundacyi Głowińskiego Augustowi *Scheinoha*, słuchaczowi fakultetu filozoficznego w uniwersytecie Lwowskim, pasierbowi obarczonego familią urzędnika.

Ferdynandowi *Mosch*, uczniowi 2. klasy w lwowskiem gymnazyum akademickiem w szczególnem uwzględnieniu odznaczających się zasług jego ojca, c. k. radzcy gubernialnego i przełożonego biura prezydyalnego.

b) Stypendya po 150 złr. z fundacyi Głowińskiego otrzymali:

1) Jędrzej *Klimek*, syn wieśniaka mającego sześcioro dzieci, uczeń 2. klasy w gymnazyum Bocheńskiem.

2) Emil *Kaczmarowski*, syn ubogiego ekonoma mającego sześcioro dzieci, uczeń 2. klasy w polskiem gymnazyum Dominikańskiem.

3) Józef *Wołoszyński*, sierota po gr. kat. plebanie, uczeń 3. klasy w gymnazyum w Buczaczu.

4) Jan *Szydłowski*, sierota, uczeń 3. klasy w gymnazyum Dominikańskiem.

5) Jan *Hradecki*, syn obarczonego sześciorgiem dzieci prywatnego leśniczego, uczeń 3. klasy w Lwowskiem gymnazyum akademickiem.

6) Wojciech *Wolek*, sierota, uczeń 4. klasy w gymnazyum Tarnowskiem.

7) Jan *Lubaszek*, syn ubogiego wieśniaka mającego 5 dzieci, uczeń 6. klasy w gymnazyum Sandeckiem.

8) Julian *Tałasiewicz*, uczeń 6. klasy w gymnazyum Rzeszowskiem, syn ubogiego dziećmi obarczonego ekonoma.

9) Edward *Scheffer*, uczeń 7. klasy w Lwowskiem gymnazyum akademickiem, syn zubożałego obywatela Lwowskiego.

10) Konstanty *Morawiecki*, sierota, słuchacz 2. roku techniki.

c) Nakoniec opróżnione po Antonim Schiffner stypendyum w kwocie 150 złr. z fundacyi Extrakordonalnej nadano sierocie i uczniowi 8. klasy w gymnazyum Przemyskiem Antoniemu *Krygowskiemu*.

Po tem nadaniu zostaje jeszcze 16 stypendyów, a mianowicie 15 z fundacyi Głowińskiego, a jedno z fundacyi Marka Malczyńskiego, do których obsadzenia przystąpi się po upływie wyznaczonego na d. 15. lutego r. b. terminu konkursowego.

Sprawy krajowe.

(Dar dla instytutu ślepych.)

Lwów. Rzymsko-kat. proboszcz w Bursztynie ks. Ignacy *Święcicki*, urządził w dzień Imienin Najjaśniejszego Pana w kościele składkę na rzecz galicyjskiego instytutu ślepych. Zebraną w drodze téj składki sumę 15złr. 20kr. wraz z własnym darem w kwocie 5złr., w ogóle 20złr. 20kr. m. k. przesłał przez c. k. urząd obwodowy Brzeżański na miejsce przeznaczenia.

Ten szlachetny czyn podaje się niniejszém do wiadomości publicznéj.

(Bal u Jéj c. k. Mości Arcyksiężny Zofii.)

Wiédeń, 15. stycznia. *Na wczorajszym balu u Jéj c. k. Arcyksiężny Zofii* był także Jego ces. Mość w mundurze pułkownika ułanów. Również i panowie ministrowie, posłowie, wielu jenerałów, tudzież inne znakomite osoby dworu, równie jak świetne grono dam znajdowali się na tym festynie. Dostojne zgromadzenie rozeszło się aż po pierwszéj godzinie. Ces. rosyjski poseł, baron Meyendorff, nie był obecnym dla słabości. Król. angielski poseł miał znowu zaszczyt być wezwanym do stołu Monarchy.

— *Wiadomość, że Jéj Mość królowa Grecyi* z końcem tego miesiąca zwiedzi Niemce dla zabawienia dłuższy czas częścią w Monichowie, częścią w Oldenburgu, potwierdzają teraz gazety Ateńskie. *(Presse.)*

(Wiadomości potoczne z Wiédnia.)

Wiédeń, 16. stycznia. Propozycye odbytéj w październiku r. z. we Wiédniu austr. konferencyi telegraficznej otrzymały już potwierdzenie rządu cesarskiego; również nastąpiły ratyfikacye ze strony reszty zjednoczonych rządów. Nowe przepisy w téj mierze wejdą w wykonanie zapewne dopiero z dniem 1go lipca. Tym sposobem ułatwiono teraz spodziewane zjednoczenie austryacko-niemieckich linii telegraficznych, i jest wszelka nadzieja, że do unii téj przystąpią także i niektóre państwa włoskie.

— Ściągnięta z obiegu w lomb. wenec. królestwie z 30. z. m. moneta 6krajcarowa, wpływa napowrót do kas tutejszych. Wczoraj przywieziono jéj do Wiédnia około dwóch milionów złr., a dzisiaj widać ją już w drobnym obiegu.

— Aż do stanowczej regulacyi spraw poncerunku śrebra i złota w ogólności, wydano rozkaz do wszystkich urzędów cłowych, aby oclenia obcych towarów złotych i śrebrnych nieprzedsiębrano bez porozumienia się w téj mierze z urzędem poncerunkowym. Również wydały urzęda poncerunkowe tymczasowe przepisy względem postępowania z zagranicznemi i krajowemi towarami tego rodzaju.

— Dla uchylenia niedogodności, jakie wynikają dla c. k. wojska z przyczyny stawienia rekrutów z klas późniejszych i rozpuszczania ich za dostawieniem rekrutów z klas poprzedzających (Nach- und Vormänner), wydało w. ministeryum dla rekrutacyi z roku 1852 następujące rozporządzenia: 1) Starosta okręgowy i (w miastach) burmistrze mają czuwać nad tem, aby po ukończeniu losowania w gminie w sposób w każdem miejscu zwyczajny, wezwano wszystkich do gminy nie należących a rekrutacyi podległych, iżby w przeciągu 8miu dni meldowali się u starosty okręgowego lub w magistracie, i zarazem książeczki swoje wędrowne okazali. 2) Starosta okręgowy ma podlegającemu rekrutacyi zostawić do wolnego wyboru, czyli według wypisanej marszruty odesłany chce być do swej zwierzchności asenterunkowej, lub tylko książeczkę wędrowną tam złożyć. Zwierz-

chność ta obowiązana jest w ciągu 24 godzin odesłać napowrót książeczkę wędrowną z uwagą: „Der Militärpflicht entsprochen“ albo załączyć listę asenterunkową. 4) Na zasadzie téj listy asenterunkowej przedstawiony będzie powołany do wojska komisyi asenterunkowej i albo odstawiony na rachunek swej gminy, lub w książeczce jego wędrownej zanotuje się sprawdzenie komisyi asenterunkowej, jako znaleziono go niezdatnym do służby wojskowej. 5) Podlegający rekrutacyi, któryby zaniedbał się meldować, lub zeszedł z przepisanej marszrutą drogi, albo gdyby po zameldowaniu się opuścić miał miejsce swego pobytu, uważany i traktowany ma być jako paszportem nie opatrzony, i według odnoszących się przepisów asenterowany. — Wydane w téj mierze postanowienia z 18. listopada 1850 tracą przeto moc obowiązującą. *(L. Z. C.)*

(Wiadomości z krajów koronnych.)

— Personale czeskiej buchhalteryi powiększone ma być o 4 radźców rachunkowych i 42 podrzędnych urzędników. Konkurs do obsadzenia tych posad już rozpisano. Z *Wiesenthal* donoszą do Pragskiej Gazety, że przez gorliwość nowych c. k. władz sądowych ustały tam już znacznie tak częste potąd kradzieże lasowe. Jak dalece c. k. sądy okręgowe są w téj mierze obarczone śledztwami, można już z tego wnosić, że tylko z jednego klucza wniesiono skarg o kradzież lasową do c. k. sądu okręgowego w Pürglitz 1467, w Rakonitz 336, w Neustraschitz 147, w Unhoscht 53 i w Zbirowie 132. — Ze strony c. k. *morawskiej* dyrekcyi uwolnienia gruntów od ciężarów wydano 13. b. m. pierwsze dwie obligacye w pomienionym przedmiocie dla Morawii. Obligacye te gwarantuje państwo w ogóle, i przyznano im wszelkie korzyści w równéj mierze jak i papierom skarbowym.

— Utworzony w *Lublanie* komitet dla wzniesienia słoweńskiego teatru, rozwiązał się temi dniami, bowiem sam się przekonał o niepodobieństwie swego przedsięwzięcia.

— W dziesięciu północnych komitatach *Węgier*, mianowano z przyczyny zagrażającego tam głodu kilka komisyi złożonych z księży i przełożonych gmin miejscowych; również odesłano do miejsc przeznaczonych znaczne zapasy zboża dla ulżenia téj niedoli.

— W ciągu miesiąca grudnia skazał sąd wojenny w Weronie rozmaite osoby za śpiewanie pieśni rewolucyjnych, przechowanie prochu, za noszenie odznak rewolucyjnych lub za pisma podobne. — W Wenecyi spodziewają się ogłoszenia dozwalającego noszenia masek na placach publicznych i w salach redutowych, a to w ciągu dwóch ostatnich tygodni karnawału. *(Presse.)*

(Kurs wiedeński z 21. stycznia 1852.)

Obligacye długu państwa 5% $95^5/_8$; $4^1/_2$% — — $84^3/_4$; 4% — —. 4% z r. 1850 —; wylosowane — 3% —. Losy z r. 1834: 1110; z roku 1839 — $295^5/_8$. Wied. miejsko bank. $58^1/_2$. Akcye bankowe 1225. Akcye kolei półn. $1567^1/_2$. Glognickiej kolei żelaznéj $727^1/_2$. Odenburgskie —. Budwejskie $286^3/_4$. Dunajskiej żeglugi parow. 624. Lloyd —.

Hyszpania.

(Dekret królewski. — Okólnik ministra spraw wewnętrznych. — Rozruchy w Calatauyd. — Wzburzenie umysłów w Madrycie.)

Madryt, 9. stycznia. Gazeta rządowa ogłasza dekret królewski zamykający sesyę Kortezów, których posiedzenia były zasuspendowane.

Okólnik ministra spraw wewnętrznych nakazuje gubernatorom prowincyi, aby kazali konfiskować wszelki dziennik, któryby radził żołnierzom, aby żądali opuszczenia jednego roku służby.

Z przyczyny zaprowadzenia nowej taryfy podatku gminnego i konsumcyjnego zaszły dnia 6. b. m. rozruchy w Calatayud. Pospólstwo wyłomało bramy miejskie, zdarło herby królewskie z urzędów poborczych i dopuściło się innych excesów. Musiano wezwać pomocy wojska, dano ognia kilkakrotnie, lecz spokojność przywrócono dopiero po wypuszczeniu kilku przywódźców, których poprzednio przyaresztowano.

W samym Madrycie panuje wielkie wzburzenie. Złowrogie pogłoski krążą od kilku dni o samowolnych planach rządu. Dwa bataliony w dzielnicy *del Soldado* zbuntowały się przedwczoraj wieczór. Słychać, że rząd obawiając się rozszerzenia ruchu użyje środków jak najsurowszych.

Wojsko zajęło plac *Mayor*. Ministeryum spraw wewnętrznych, które położone jest w pobliżu Porta del Sol, obsadzone jest wojskiem. Straże porozstawiane na rogach głównych ulic, nie dozwalają zgromadzać się ludności. — Spokojność jednak niejest jeszcze zupełnie przywrócona. *(Ind.)*

Anglia.

(Sprawa robotników.)

Londyn, 12. stycznia. Osobliwszy charakter przybiera wielkie zastanowienie roboty w Lankashire i Londynie, które onegdaj na 10. było zapowiedziane. Ponieważ „mieszany związek robotników“ powziął zamysł, pracować na własną rękę, gdyż fundusz 25,000 funtów sztr. uważają za dostateczny dla opędzenia pierwszych wydatków na lokale i maszyny, przeto główne firmy właścicieli fabryk i maszyn, zamknęły wprawdzie przedwczoraj stosownie do uchwały z 28. grudnia swoje warsztaty, lecz natomiast firmy drugiej klasy rozpoczęły układy z namienionym związkiem robotników, a niektóre z nich nawet przystały na podane warunki. Inne oświadczyły, że tak długo chcą pracować, aż pokąd przyjęte obstalunki ukończone nie będą i wezwały swych robotników, aby w poniedziałek znów przyszli. W Bristol, Manchester i Birmingham nastąpiły również układy między licznemi firmami i członkami „mieszanego związku robotników. *(Presse.)*

Francya.

Nowa konstytucya francuska została ogłoszoną; prezydent zrobił użytek z prawa nadanego mu przez głosowanie narodu. Dłuższy już czas znane były zasady tej konstytucyi. Wiedziano, że prezydent zamierza przywrócić według możności instytucye wprowadzone najpierwej przez wielkiego imiennika swego i zastosować je do stosunków teraźniejszości. Główną myślą służącą za podstawę tej nowej konstytucyi jest, obok zaprowadzenia instytucyi odpowiednych formom więcej niż pół wieku w Francyi istniejącym, wykluczyć ile możności z zakresu życia publicznego namiętności i grę nieusprawiedliwionej ambicyi.

Dlatego zastrzegł sobie prezydent inicyatywę w prawodawstwie. Wié on, że nic nienadaje silniejszej władzy partyom parlamentarnym jak nieograniczone prawo wnoszenia na trybunę propozycyi niebezpiecznych i niezgadzających się z praktycznemi potrzebami kraju. Z drugiej zaś strony łatwo jest władzy państwa rozpoznać, czyli i w jaki sposób kraj potrzebuje zmiany w istniejącem prawodawstwie. Pierwsze wnioski podają powołane ku temu organa administracyi, a rzeczą rady państwa złożonej z 50 mężów odznaczających się w kraju wielką oświatą, jest wypracowywać należycie projekta do u-

Rozmaite wiadomości.

— Dnia 11. b. m. (w niedzielę) obchodzono w Wiédniu festyn orderu Leopolda. Dla objaśnienia podajemy wyciąg z statutów. Ten order kawalerski założył w r. 1808 Cesarz Fraúciszek na cześć pamięci Swego najdostojniejszego Ojca Cesarza Leopolda; składa się z trzech stopni: z wielkich krzyżów, komandorskich krzyżów i małych krzyżów, a przeznaczeniem jego jest wynagradzać zasługi położone dla państwa i domu cesarskiego bez różnicy stanu. Nadaje go sam wielki mistrz z własnego natchnienia; prośby o nadanie nie mają miejsca. Oznaką orderu jest złoty, czerwono emailowany ośmiograniasty krzyż z białym paskiem w około; w średniem polu nosi litery F. I. A. *Franciscus Imperator Austriae,* tudzież słowa: *Integritati et Merito,* a na odwrotnej stronie godło cesarza Leopolda: *Opes Regum. Corda Subditorum.* (Serca poddanych skarbem panującemu.) Między pojedyńczemi częściami jest wieniec dębowy. Członkowie wielkiego krzyża noszą tę oznakę orderu na szerokiej czerwonej wstędze z białemi po krajach paskami, a mianowicie tak jak szarfę od prawego ramienia ku lewemu, zaś krzyż orderu przy uroczystościach orderowych na złotym łańcuchu około szyi — a zwykle w złocistej gwiaździe na piersiach. Komandorowie noszą ten order na wązkiej wstążce około szyi, a małe krzyże noszą się jak zwykle przy zapięciu od guzika. Kto posiada mały krzyż, ma w dniach uroczystości orderowych, a kto wielki krzyż lub komandorowie, ma każdego czasu wstęp do tajnej izby radzców; wszyscy zaś wstęp wolny na festyny dworskie. Komu udzielono wielki krzyż, otrzymuje godność c. k. tajnego radzcy z uwolnieniem od taksy; komandorowie mogą na prośbę być wyniesieni do stanu baronów, a kawaler małego krzyża do stanu rycerstwa. Odbierając wielki krzyż zaszczyca go wielki mistrz w wydawanym do niego dekrecie tytułem: „nasz stryju!“ Order ten zajmuje po orderze św. Szczepana pierwsze miejsce. Pierwszy festyn orderu obchodzono d. 8. stycznia 1809, a odtąd odbywa się corocznie w pierwszą niedzielę po trzech Królach. Godność wielkich mistrzów połączona nazawsze z koroną austryackiego cesarstwa.

— *Próbka wymowy amerykańskiej. Zgromadzenie prawodawcze w Floridach.* „Panie prezydencie, Sir! Pan Silas Higgius, który przy końcu był członkiem tej gałęzi ustawodawstwa, nie żyje i umarł wczoraj popołudniu. Miał zapalenie krtani i był niepospolitem indywiduum. Charakter jego był dobry aż do dnia śmierci jego i nigdy nie stracił głosu. Miał 56 lat i zachorował przed śmiercią w swojej traktyerni, gdzie za 1 dollar i 75 cents na tydzień można dostać wikt, pranie i światło. Był to tęgi człek, a w dawniejszym czasie życia swego miał ojca i matkę. Stryj jego, Timoteusz Higgins służył pod jenerałem Washingtonem, którego po śmierci z honorami wojskowemi pogrzebano, a podczas wystrzałów pękł nie jeden karabin. Sir, panie prezydencie! jenerał Washington byłby głosował za taryfą z r. 1846, gdyby był został przy życiu i nie umarł pierwej. A więc Mości prezydencie, gdy się tak rzecz ma z charakterem jenerała Washington, tedy proponuję, ażebyśmy na lewem ramieniu tego ciała prawodawczego krepę nosili i odroczyli posiedzenie do jutra w oznakę szacunku dla pamięci pana Silas Higgins, który nie żyje i umarł wczoraj po południu na zapalenie krtani.

— Dnia 29. grudnia r. z. spadł w Madrycie tak wielki śnieg, że wszystkie dachy i ulice były nim pokryte; przytem było tak ślisko, że ludzie padali po drodze.

— Znany Instytut Ormiański „Samuel Murat“ w Paryżu, o którym już w piśmie naszem była wzmianka przedtem, nieustaje wzrastać i wzmagać się pod troskliwą opieką Ojców Mechetarystów z Wenecyi. Według statutów poświęconym miał być ten Zakład

staw, tak aby już w wyższym stopniu wykończenia przedłożone być mogły ciału prawodawczemu.

Dalszym środkiem, za pomocą którego rozprawy parlamentarne sztucznie pobudzają namiętności, jest ich nieograniczona jawność, gdyż częstokroć zaledwie wyrzeczone słowo namiętne nawet do rzeczy nienależące, skrzętne dziennikarstwo roznosi po kraju, aby wywołać wzburzenie, nieukontentowanie i niechęć. W tym względzie poczytujemy za rzecz bardzo stosowną, że ograniczoną jest jawność rozpraw ciała prawodawczego w taki sposób, iż tylko ogłaszane będą protokolarne wyciągi, które wprawdzie niemają zawierać powabnych dodatków ale w całej objętości prawdziwą treść rozpraw.

Ciało prawodawcze składać się będzie według nowego urządzenia z 250 członków, a więc z nierównie mniejszej liczby, aniżeli dotychczasowe zgromadzenie. I to rozporządzenie zasługuje na pochwałę, gdyż wiadomo, że zgromadzenia tem trudniej się zgadzają czem większą jest ich siła numeryczna.

Senat składać się będzie z 150 nieodwołalnych członków, na których mianowanie przeważny wpływ wywierać będzie sam prezydent republiki. Ten rodzaj wpływu podaje pewność, że tylko tacy mężowie przypuszczeni będą do tego grona, którzy się zgadzają z systemem naczelnika państwa i przeto pośrednio uczestniczą w zaufaniu, jakiem go obdarzył naród. Ich nieodwołalność połączona z stosowną dotacyą zapewnia im zresztą zaszczytną niezawisłość, tak iż słusznie suponować można, że we wszystkich ważnych kwestyach działać będą w duchu narodu i rzeczywistych jego potrzeb.

Władzę wykonawczą zastrzegł sobie prezydent wyłącznie, pojmując dobrze, że tak silnie zcentralizowany kraj jak Francya jednej ale silnej potrzebuje ręki, by stosownie być rządzonym. Władza prawodawcza dzieli się między prezydentem, senatem i ciałem prawodawczem. Konflikta wyniknąć mogące między temi trzema władzami państwa mogą być decydowane za pomocą odezwy do narodu ze strony prezydenta. Ten środek ma zapobiegać ewentualności przyszłych rewolucyi we Francyi. W ogóle daje się widzieć, że w braku podstaw prawowitego porządku, który znikł w burzach rewolucyjnych, jakie Francya przebyła, postawiony jest na czele tej konstytucyi wyraz woli narodu, jednak tylko w tym duchu, iż tylko wtedy się ma objawiać, jeżeli idzie o zapobieżenie wielkim katastrofom albo oznaczonym być ma nowy mąż zaufania narodu, dla ujęcia kierunku jego losów w swoją silną i zresztą niczem nieskrępowaną rękę. — Życzyć tylko wypada, aby ta najnowsza konstytucya zbawienniejszy wpływ wywarła na dobro Francyi i na interes porządku w ogóle, aniżeli owe liczne experymenta konstytucyjne, jakie tam już robiono. *(Lit. kor. austr.)*

Holandya.

(Zniesienie kary cielesnej w wojsku holenderskiem.)

Amsterdam, 11. stycznia. Królewskim dekretem z 27. grudnia zniesiono przepisaną dotychczas przez karną wojskową ustawę karę bicia kijami we wszystkich korpusach Indyów holenderskich, i w całem wojsku lądowem bez różnicy narodu, a zatem także w wojsku kraju macierzystego. *(P. Z.)*

Szwajcarya.

(Dekret wydalenia emigrantów francuskich.)

Berna, 11. stycznia. Dziennik federacyjny z 10. stycznia zawiera dekret wydalenia francuskich emigrantów: Rolland, Boichot, Avril, Beyer, Pflieger, Thoré i Kopp; wydali oni w Lausanne proklamacyę do francuskiego ludu, w której go do powstania przeciw Ludwikowi Napoleonowi podmawiają. Pierwsi pięciu byli już 24. marca 1851 przez federacyjną radę wydaleni, ale jak się zdaje, nie bez porozumienia watlandzkich władz publicznych, przebywali w kantonie Waadt w ukryciu. *(G. Pr.)*

Włochy.

(Budżet. — Aresztacye. — Tajne konsystoryum.)

Rzym, 3. stycznia. Wyraźnem życzeniem Jego Świątobliwości Papieża jest ukończyć tegoroczny budżet jeszcze w ciągu przyszłych trzech tygodni we wszystkich głównych częściach. Za rzecz pewną mogę Panu już teraz donieść o ważnym przedmiocie ekonomii państwa, pisze korespondent dziennika *Pr. Ztg.*, że uznane za nieodzowne w bieżącym roku wydatki sprowadzą powtórny niedobór w skarbie państwa, a mianowicie jeszcze większy niż w zeszłym roku. Dobrze zawiadomiony w tym względzie wyższy urzędnik zapewniał mnie, że namieniony niedobór przewyższy sumę 2,000,000 skudi. — Od trzech dni odbywają się znowu aresztacye i wydalania, wywołane przez demonstracye i poprzylepiane na rogach ulic kartki, które nienawiść ludu przeciw policyi nanowo podniecić usiłowały. Odkryto jednak autorów tych dokumentów rewolucyjnych i pociągnięto ich do odpowiedzialności. Również i po prowincyach odzywa się znowu w tym roku duch rewolucyjny. — Według dzisiejszego postanowienia Jego Świątobliwości odbędzie się dnia 19. b. m. przyszłe tajne konsystoryum, do którego jeszcze przeszłego roku poczyniono w Watykanie potrzebne przygotowania. *(P. Z.)*

Niemce.

(Wiadomości potoczne z Niemiec.)

Do Augs. pow. Gaz. piszą z *Frankfurtu*, że wojskowy wydział związku po raz już ostatni będzie usiłował nakłonić rządy (prócz Austryi i Prus) do osobnej konwencyi względem utrzymania flotyli na morzu północnem, a jeźli się zamiar ten nie powiedzie, tedy z dniem 1. lutego r. b. skończy się istnienie floty niemieckiej. — Z *Baden* donoszą, że po upływie teraźniejszego terminu, nie będzie już stan wojenny więcej przedłużony. Poczynione w wojsku redukcye zdają się też na to wskazywać. — Senat w *Bremie* zawiadomił tamtejszych mieszkańców z odwołaniem się do uchwały związkowej z 23. sierpnia r. z. 1) że zaproponowano przedłużyć zakaz politycznych stowarzyszeń aż do czasu nieoznaczonego, zgromadzenia zaś polityczne zupełnie i wyraźnie zabronić, 2) wniesiono propozycyę względem mianowania deputacyi dla obradowania nad potrzebnemi, w wspomnionej uchwale związkowej wskazanemi środkami do przytłumienia pism bezbożnych, socyalistowskich i rewolucyjnych. — Jenerał Lamoriciere, pułkownik Charras i p. Baze (w charakterze kapitalistów paryskich) przybyli do 12. Bremy. W *Bükeburg* zniesiono prawa zasadnicze. *(Presse).*

Prusy.

(Posiedzenie izby pierwszej.)

Berlin, 12. stycznia. Dzisiaj odbyły obie izby posiedzenia. Pierwsza z nich naradzała się nad traktatem wrześniowym, i przyjęła go jednogłośnie. Z dyskusyi wyjmujemy tylko następujące oświadczenie prezydenta ministrów. Prezydent nadmienił, że już gdzieindziej wyraził się, jak bezowocną jest rzeczą czynić artykuł gaze-

---

szczególnie dla podrzutków i sierót, — istot, które społeczeństwa stosunki upośledziły. Ale wkrótce porządek nauki, sposób wychowania i dozór Ojców pracowitych przemogły przesąd zwyczajny w rodzinach statecznych, że teraz i domy możnych szczęście upatrują w tem, gdy mogą dla dzieci swych wyjednać uczestnictwo tych nauk, jakie szlachetny Założyciel przysposobił dla nieszczęśliwych. Ostatniemi dniami przybyło, pisze *Jour. d. Deb.*, trzydziestu nowych uczestników — synów znakomitych rodzin Ormiańskich z Konstantynopola. Wprowadza ich chęć do nauk, niemniej jak pewność zaręczonej posady w kraju pod rządem W. Porty. Sułtan bowiem szczególniejsze przyznaje względy dla uczniów z tego Zakładu, obdziela ich dostojeństwy i urzęda powierza, pokładając zasługę w wierności i przychylności do tronu przed zaletami wyznania religijnemi.

Wpływ małżeństwa na wiek życia. Ciekawe uwagi o wpływie małżeństwa na wiek ludzki podaje doktor Casper w dziele swojem wydanem w Berlinie. Od dawna panowało zdanie, że bezżenni króciej żyją niż ludzie żonaci. Hufeland i Deparcieux podobnież twierdzili, a Woltaire uważał, że samobójstwu ulegają więcej bezżenni, niźli tamci co żony mają. Ale dopiero niejaki p. Odier, pierwszy zajął się dokładnem zbadaniem rzeczy i ze statystycznego porównania śmiertelności żonatych z nieżonatymi znalazł, że:

Kobiety do 25. roku zamężne w porównaniu do niezamężnych sześć lat w przecięciu dłużéj żyją, lecz stosunek ten zmniejsza się, im później w śluby małżeńskie wstępują; w 30. roku różnica zachodzi już tylko lat cztery; w 35 zaś dwa, i zestępnie dalej wyrównywa się bezżeństwu.

Zaś co do mężczyzn wnosząc z tablic pp. Deparcieux i d' Amsterdam, śmiertelność bezżennych w wieku lat 30 do 45, jest w stosunku 37 na sto, a przeciwnie tylko 18 na sto jeżli są żonaci; a co więcej że na mężczyzn czterdziestoletnich przypada 41 bezżennych, a żonatych zaś 78. Różnica jeszcze większa zachodzi w podeszłym wieku; Sześćdziesiątletnich bezżennych żyje 22 na 48 żonatych; siedmdziesiątletnich bezżennych 11 na 27 żonatych; a ośmdziesiątletnich bezżennych 3 tylko na 11 żonatych.

W niemal tych samych stosunkach żyje płeć niewieścia i tak okazało się, że w wieku lat 45 osiąga 72 kobiet zamężnych a tylko 52 kobiet niezamężnych. P. Casper uważa zatem, że stan małżeński niezawodnie przyczynia wieku obojéj płci, jakoż z liczb powyższych utwierdzamy się sami w tem przekonaniu, które pismo ś. wyrzekło: „źle człowiekowi samemu."

Jak dobre masło robić a zepsute naprawić, uczy łatwy sposób, który p. Chalambel (Comples rendus. Octb. 1851 N. 16) dociekł z doświadczenia i z przekonania, że masło dlatego się psuje, iż zawiera w sobie błonki czyli tworzywa sera (Casein), które po chwili przechodzą w ferment, rodzą kwas maślny, a od niego pochodzi zapach odrażającej starzyzny. Samo płukanie szczerą wodą mało tu nada, bo te błonki są chemicznie ściśle z tłustością mleczną spojone; więc p. Chalambel obmyślił na zasadzie powinowactwa chemicznego prosty środek, za dodaniem którego tworzywo serne z nim się wiąże, a masło w szczerej przez się oddziela się tłustości.

Używa na to *roztworu wapna, albo jakiegobądź alkalicznego ługu.* Napełniwszy maślnicę gdy bić zaczyna śmietanę, podlewa po troszę owej wody wapiennej albo czystego ługu, ile potrzeba, ażeby kwas zobojętnić. Gdy się masło zbijać zaczyna, nie czekając aż się w bryłę stłoczy, odcedza się maślanka, a do maślnicy wlewa się czystej wody i bije, aż masło zupełnie stężeje.

Tym sposobem otrzymuję, mówi Chalambel, doskonałe masło, maślanka moja niema już tego ostrego smaku, jaki dawniej miewała, a pijąc nie doświadcza się po niej rozwolnienia jak przedtem. Co więcej stare masło, które już tylko przetapiać przychodziło chcąc je znośniejszem uczynić, gdy się przepłucze w wapiennej wodzie, wcale bywa jak świeże.

ciarski przedmiotem dyskusyi; dlatego może tylko o tem zapewnić, że się nigdzie nie oświadczył za teoryą abstrakcyjną, która jemu jest obca, a dla Prus byłaby nawet szkodliwą; rozsądne porozumienie się przywiedzie do połączenia interesów południowych i północnych Niemiec. Poprzedni mowca nazwał mnie sprzymierzeńcem Austryi; w samej rzeczy znajdujemy się w tej chwili z Austryą w pewnym rodzaju przymierza, a ja nie należę do tych, co każdą szkodę Austryi za zysk dla Prus uważają. Oba państwa mają do uprawy obfite wbogosławieństwo pole, dlatego niepowinny jedno drugiemu przeszkadzać, lecz owszem w przyjaźni i pokoju wykonywać swoje zadanie. — Oklaski z prawej strony izby były uznaniem za te słowa, które właśnie w teraźniejszym czasie tak wielkie mają znaczenie. *(Presse).*

Dania.

(Stan rzeczy w Szlezwig-Holsztynie.)

Pr. Ztg. donosi z *Kiel* dokładne i autentyczne fakta o stanie rzeczy w Szlezwig-Holsztynie: Warunki pacyfikacyi co do głównej ich treści są już obopólnie umówione, a załatwienie tej sprawy coraz już bliższe. Co zaś do obustronnych stosunków tych księztw, tudzież wewnętrznej organizacyi królestwa duńskiego w ogólności, tedy zachodzące w tej mierze nieporozumienia zostały poczęści potąd jeszcze nie załatwione. Przywrócenie konstytucyi stanowej nie można uważać za formalne tylko zadośćuczynienie, bowiem podobna konstytucya nadaje stanom instytucye odpowiednie zwyczajom krajowym i charakterowi mieszkańców, i takie też jest właściwe znaczenie konstytucyi stanowej. Pretensye księztw pomienionych sprzeciwiają się zanadto warunkom na prawie uzasadnionym i koniecznym dla przywrócenia pomyślnego stanu rzeczy tak co do moralnego uspokojenia, jakoteż i co do trwałości spokoju krajowego i dobra publicznego. Pacyfikujące przeto mocarstwa nie mogłyby żadną miarą pochwalić tych bezwzględnych pretensyi i na ich zasadzie ułożonych punktów do zgody. *(Presse.)*

Turcya.

(Wiadomości potoczne z Konstantynopola.)

Konstantynopol, 3. stycznia. Wypadki francuskie nie pozostały bez wpływu na handel w Oryencie, który prócz tego w czasie świąt zwykle bywa zastanowiony, a tą razą jeszcze większa w nim nastąpiła stagnacya. — Salih Basza, exgubernator Salonichi i Brussy, mianowany jest w miejsce zmarłego Muchiba Effendi członkiem rady stanu. — Prowincya Jarda przyjęła tanzymat, a Kerim Basza otrzymał także przypadającą na tę prowincyę liczbę rekrutów. — Kiamil Basza, dzielny gubernator Smyrny, zniósł hatyr, według którego urzędowe osoby mogły czynić niejakie ułatwienia uwięzionych, z czego naturalnie częste nadużycia wynikały. — Przed tem miastem stoi c. k. austr. goeleta „*Arethusa*," która krążąc na tamtejszych wodach, przybyła z Syry, i jak się zdaje, przedsięweźmie reparacyę w porcie Smyrny. Zawinął tam także rosyjski bryg „*Jason*." pod rozkazami kapitana Lessowskiego. Gubernator otomańskiego Archipelagu, Halil Basza, ciągle jeszcze objeżdża po kraju. Turecka korweta „*Tahiri Bahri*" popłynęła ku Mitelenie dla przywiezienia go do Rhodus, jego rezydencyi. W Rhodus i Makri dało się czuć podwakroć trzęsienie ziemi, a osobliwie w tem ostatniem miejscu, gdzie mieszkańców wielki strach ogarnął, gdyż tam dały się czuć kilkakrotne wstrząśnienia ziemi. *(Presse).*

(Wiadomości z Mostar.)

Z Mostar donoszą z 4. b. m. Insygnia c. k. austryackiego konzulatu zatknięto w dzień nowego roku uroczyście na zabudowaniu tutejszego konzulatu. Dzisiaj odbyła się też uczta u p. wicekonzula Jego C. K. apostolskiej Mości, przyczem spełniono liczne toasty. *(L. k. a.)*

Chiny.

(Uwagi o powstaniu w Chinach.)

Dziennik „*Triester Zeitung*" zawiera o powstaniu w Chinach następujące, ważne i dość konsekwentne uwagi: „Jakkolwiek w Chinach dość często się wydarza, że włóczęgi krajowi i rozbójnicy zgromadzają się w bandy, podobnie jak w Hyszpanii w czasie walki między Krystynistami i Karlistami, by pod płaszczykiem opozycyi z niejakiem uprawnieniem wykonywać swoje zuchwalstwa i gwałty publiczne, zdaje się jednak, że teraźniejsze powstanie w Chinach ma niebezpieczniejszy charakter. Jakoż dr. Gützlaff, który opisał powstanie z roku 1832—33, spodziewa się z teraźniejszego powstania całkiem innych i daleko ważniejszych rezultatów. Zupełnie w tym samym duchu, gdyż on obstawał zawsze za jak największem rozszerzeniem europejskiej a osobliwie angielskiej komunikacyi z Chinami, nalegają teraz angielskie dzienniki na to, aby Anglia korzystała ze sprzyjających okoliczności chwilowych, i przywiodła do skutku zupełne otworzenie Chin dla Europy. Równocześnie twierdzą namienione dzienniki i udowodniają przykładami, że nie masa samego ludu nie sprzyja cudzoziemcom, lecz tylko chińska biurokracya, to jest mandarynowie z guzikami i pawiemi piórami. Jeżeliby więc pretendent *Tien-keh* istotnie ważne osiągnął sukcesa, tedy ta okoliczność, że między zasłoną okrętów które w jego imieniu na wschodnie wybrzeża nakładają kontrybucyę, znajdują się Europejczycy, mogłaby podać sposobność do zawiązania z Chinami podobnych stosunków, jakie w innych niezupełnie ucywilizowanych państwach z podobnych posług wyniknęły." *(L. k. a.)*

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Rzeszowskim.)

Rzeszów, 16. stycznia. Według doniesień handlowych płacono w *grudniu* na targach w Rzeszowie, Sędziszowie, Przeworsku, Rudniku i Rozwadowie w przecięciu za korzec pszenicy 9r.50k.—9r.30k.—8r.55k.—9r.36k.10r.; żyta 7r.17k.—7r.21k.6r.28k.—7r.36k.—6r.40k.; jęczmienia 6r.—6r.39k.—5r.23k.—6r.24k.—6r.; owsa 3r.31k.—3r.26k.—3r.24k.—3r.—2r.40k.; hreczki 4r.48—0—6r.—6r.—6r.; kartofli 2r.48k.—2r.27k.—2r.24k.—2r.24k.—0. Za cetnar siana 1r.18k.—1r.25k.—1r.6k.—48k.—1r.; wełny w Rudniku 110r., w Rozwadowie 80r. Sąg drzewa twardego kosztował 6r.23k.—0—9r.—3r.—3r.—12k., miękkiego 4r.48k.—5r.36k.—7r.24k.—2r.30k.—2r.24k. Funt mięsa wołowego sprzedawano po $5\frac{1}{2}$k.—$3\frac{3}{4}$k.$3\frac{2}{5}$k.$3\frac{3}{5}$k. i garniec okowity po 1r.50k.—1r.38k.—1r.55k.1r.36k.—1r.36k. m. k.

(Ceny targowe w obwodzie Kołomyjskim.)

Kołomyja, 9. stycznia. Na targach w Kołomyi, Śniatynie, Kuttach i Horodence płacono w drugiej połowie zeszłego miesiąca w przecięciu za korzec pszenicy 5r.36k.—6r.—7r.18k.—5r.; żyta 4r.20k.—4r.16k.—4r.56k.—4r.; jęczmienia 2r.36k.—2r.46k.—3r.48k.—3r.; owsa 1r.47k.—1r.42k.—1r.42k.—2r.; hreczki 4r.—2r. 50k.—0—4r.; kukurudzy 4r.—1r.44k.—4r.24k.—2r.; kartofli 2r.24k.—0—2r.12k.—0. Za cetnar siana 44k.—36k.—1r.24k.—50k.; wełny najlepszego gatunku 95r.—0—22r.—0; nasienia konicza tylko w Kołomyi 40r. Sąg drzewa twardego kosztował 6r.—17r.—5r.50k.—8r., miękkiego 3r.36k.—0—4r.40k.—6r.24k. Funt mięsa wołowego sprzedawano po $3\frac{1}{4}$k.—$3\frac{1}{4}$k.—4k.—3k. i garniec okowity po 1r.40k.—1r.28k.—1r.40k.—1r.6k. m. konw.

(Targ Ołomuniecki na woły.)

Ołomuniec, 14. stycznia. Na dzisiejszy targ przypędzono nadspodziewanie 401 sztuk wołów lepszego gatunku; w liczbie tej znajduje się jednak 74 sztuk krajowych wołów i krów z okolicy, a więc galicyjskich wołów było tylko 327 sztuk, mianowicie Major Klein z Lutowisk przypędził 67 sztuk, Pinkas Trnawka z Rymanowa 88, a w mniejszych partyach 172 sztuk. Nie wszystkie jednak woły sprzedano, z przyczyny nieznacznej konkurencyi kupujących i cen nadzwyczajnie wysokich.

Na targu Wiedeńskim było 1800 sztuk wołów a za cetnar płacono 53—57 złr. w. w.

Na przyszły tydzień spodziewają się 300 sztuk wołów z Galicyi.

Kurs lwowski.

Dnia 22. stycznia.		gotówka		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. k.	5	45	5	49
Dukat cesarski	„ „	5	49	5	52
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	10	4	10	8
Rubel śr. rosyjski	„ „	1	$56\frac{1}{2}$	1	$57\frac{1}{2}$
Talar pruski	„ „	1	49	1	51
Polski kurant i pięciozłotówk.	„ „	1	26	1	27
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	„ „	83	32	84	12

(Kurs wekslowy wiedeński z 21. stycznia.)

Amsterdam 171 l. 2. m. Augsburg $122\frac{1}{2}$ l. uso. Frankfurt $121\frac{1}{2}$ l. 2. m. Genua — p. 2. m. Hamburg 180 l. 2. m. Liwurna — — p. 2. m. Londyn 12.7. l. 2. m. Medyolan $122\frac{3}{4}$. Marsylia $144\frac{3}{4}$ l. Paryż $144\frac{3}{4}$ l. Lyon —. Bukareszt — Konstantynopol —. Agio duk. ces. $28\frac{1}{2}$. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. $95\frac{7}{16}$. lit. B. —.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 21. stycznia.

Hr. Bąkowski Jan, z Tarnopola. — Hr. Dzieduszycki Juliusz, z Jarczowiec. — Hr. Golejowski Jan, z Krzywiec. — Hr. Łoś Karol, z Kijowiec. — Hr. Piniński Eust., z Przemyśla. — Hr. Komorowska Józefa, z Chorobrowa. — Hr. Załuski Józef, z Jasienicy. — Hr. Dzieduszycki Alex., z Poturzyc. — PP. Rodkiewicz Sew., z Łukawiec. — Czarnomski Stanisław., z Krzywiec. — Korytowski Erazm, z Potiaczyc. — Kunaszewski Hyr., z Żeleborów. — Innes de Lon Edmund, z Bochni. — Malczewski Juliusz, z Skwarzawy. — Romaszkan Aug., z Dobrzan. — Zawadzki Józef, z Rawy.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 21. stycznia.

PP. Treter Alexander, do Łonia. — Weismann Ed. do Zawidowiec.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 21. stycznia.

Pora	Barometr w mierze wiéd. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Średni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
	" ‴ ⁗				
6 god. zran.	28 0 48	— 2,6°	— 1,2°	PW_0.	bard. pochm.
2 god. pop.	28 0 45	— 1,2°	— 5,°	PZ_0	„ ⊙
10 god. wie.	28 0 50	— 5°			pogoda

TEATR.

Dziś: przed. niem: „**Der verwunschene Prinz.**" Potem „**Die lebendig-todten Eheleute.**"
Jutro: przed. polsk.: „**Bilet miłosny.**"